

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH

O‘razaliyeva Sojida Tojiboy qizi

Toshkent viloyati chirchiq shahar pedagogika instituti tyutor

Atabekova Ulbosin Baydulla qizi

MAT 21/5 guruh talabasi

ulbosinatabekova@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish to‘g‘risida.

Kalit so‘zlar: Tarbiyachi, Tarbiya, o‘yin, rivojlanish xaritasi, kuzatuv, psixologik, fizilogik, ijtimoiy-fiziologik.

Annotation: This article is for preschoolers in children of age creative skills about development.

Keywords: Edukator, edukation, play, developmentmap, observation, psychological, Social physiologic.

Аннотация: Это статья о развитии творческих способностей детей дошкольного возраста

Ключевые слова: Воспитатель, обучение, игра, карта развития,наблюдение психологическая, физиологическая, социално, физиологическаяю.

Maktabgacha ta`lim bolaga ijtimoiy muhit tomonidan ta`sir ko`rsatadigan, malakali shaxslar tomonidan ta`lim-tarbiya faoliyatni samarali tashkil etadigan ilk bilim dargohi hisoblanadi. Har bir bola ruhiyati o`ziga xos bo`lgan murakkab konfiguratsiyaga ega, shu bilan unga ta`sir etuvchi omillar va ularning ta`siri ham juda xilma-xildir. Maktabgacha yoshdagi bolalarning qiziqishlari va faolliklari ham aynan

maktabgacha ta'lim tashkilotida mashg'ulot jarayonlarida o'z ifodasni topadi. Xuddi shuningdek hozirgi kunda tarbiyalanuvchi bolajonlar o'rtasida olib boriladigan asosiy mashg'ulotlar bolaning diqqati va xulq-atvor ko'nikmalariga ijobiy ta'sir etib bolada hayotga o'zgacha bir qiziqish paydo qiladi. Ijod qobiliyatlari intellektual rivojlanish bilan bir xil muhim rol o'ynaydi. Tarbiyalanuvchilarni ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda mashg'ulot jarayonlarini samarali tashkil etish beshta asosiy markaz asosida bolalarning qiziqish va ehtiyojlarini hisobga olgan holda rejalashtirish bolada ko'nikma paydo qilib ijodiy qobiliyatlarining namoyon bo'lishida o'zining samarasini ko'rsatadi. Hozirgi kunda bilamizki, mashg'ulot jarayonlarida tarbiyalanuvchini qiziqitmasa undagi qobiliyatlar, qiziqishlar asta-sekin so'na boshlaydi va bola maktabgacha ta'lim tashkilotidan uzoqlashadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarga ko'pincha ijodiy ish o'zlari o'ylab topgan ijod namunalarni tarbiyachi bilan baham ko'rish, teatr, sahna ko'rinishlari va shunga o'xshash hayotiy voqealarning bola faoliyatida aks etishi mashg'ulotda ham bolalarning erkin faoliyatlarida ham namoyon bo'ladi. Bolada ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun avvalambor tashkilot psixologi asosiy o'rinda turadi chunki tashkilotdagi jami tarbiyalanuvchilarning temperamenti ularning xohish-istaklari va ularning shug'ullanadigan mashg'ulotlarini bilishadi. Ijodiy qobiliyatlarni namoyon bo'lishida tashkilotning musiqa rahbarlari ham juda katta o'rin egallaydi chunki MTTda tashkillashtiriladigan musiqa to'garaklari, tadbirlar va ochiq mashg'ulotlarda bolalarning qaysi biri musiqiy qobiliyatlari rivojlangani va qaysi musiqada o'ynashlarini bilishadi va tarbiyalanuvchini o'z istak-xohishlarini hisobga olgan holda uni amalda ko'rishadi. Bilamizki tashkilotda bolalarning yil davomida va har chorakda o'zlashtirishlari va qaysi sohada qiynalib harakat bajarayotganliklarini biz bolalarning rivojlanish xaritalarida ko'rishimiz mumkin. Rivojlanish xaritalarida ham bola bilan yakka ishlash jarayonlarida musiqa rahbarlari, psixolog, jismoniy tarbiya yo'riqchisi va tarbiyachi ijodiy rivojlanish sohasini ham belgilaydi. Shu karta bo'yicha o'quv yili oxirida (odatda may oyida) shu xarita asosida yakuniy kuzatuv olib boriladi.

Bolaning kompetensiyalari bola rivojining quyidagi sohalarida belgilanadi:

jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzining shakllanishi;
ijtimoiy-hissiy rivojlanish;
nutq, muloqot, o'qish va yozish malakalari;
bilish jarayonining rivojlanishi;
ijodiy rivojlanish.

Oxirgi ijodiy rivojlanishda har bir bolaning rivojlanish xaritasini to'ldiradigan xodim tarbiyachi bilan hamkorlikda amalga oshiradi. Mabodo bolalarning qaysi biridadir shu besh soha bo'yicha bajara olmaydigan harakat bo'lsa u to'garak rahbarlari ya'ni psixolog, musiqa rahbari, sport yo'riqchisiga biriktirilib ular har bir bajara olmaydigan bola bilan alohida individual shug'ullanib bu masalaga oydinlik kiritadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda har xil o'zining xohish-istagiga ko'ra qiziqish va qobiliyat bo'lib biz tarbiyachilar ularning qiziqishlarini o'zgartirmaymiz. Ijodiy qobiliyatlar esa yuqorida aytilganidek asosan, bolaning erkin faoliyatida va teatr sahna ko'rinishlari yaratganlarida o'z ifodasini topadi.

Bolaning ijodiy qobiliyatlari uchun maqbul darajada rivojlanishi uchun qulay muhit yaratilishi kerak. Bolaning ijodkorligini rivojlantirishning bir necha yo'li mavjud. Quyidagi ro'yxatda biz ulardan ba'zilari bilan tanishasiz: Ochiq savollar orqali: “Agar biror-bir joyga borishingiz mumkin bo'lsa, qayerga borasiz? Agar odamlar okeanda yashashlari mumkin bo'lsa-chi? Agar .. bo'lsa nima bo'ladi ...?” Bolalarga nazariyalar va farazli g'oyalarni taklif qilishlariga imkon berish, ularning ijodini rivojlantirishning samarali bir usulidir. Bolalarni oddiy tanlov qilishga undang: tushlikda nima iste'mol qilmoqchisiz? Ta'til kunlari nima qilishni xohlar edingiz? Ularga mustaqil fikr yuritishlariga ijozat bering, bu ijodkorlikni mashq qilishning ajoyib usuli. Buning yana bir usuli — farzandlaringizni kundalik hayotida qaror qabul qilishida ishtirok etish, masalan: “Biz nimani mazali va sodda qilib pishirishimiz mumkin?”, “Qanday qilib uyni tezroq tozalashimiz mumkin?” Mutolaa: o'qish nafaqat xotirani yaxshilaydi, balki so'z boyligini kengaytiradi va diqqatni oshiradi, shu bilan birgalikda, ijodkorlikni ham shakllantiradi. Bolalarga foydali bo'lgan eng yaxshi odatlardan biri har kuni yotishdan oldin kitob o'qishdir. Maktabgacha yoshdagi

bolalarning badiiy va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradigan bolalar o‘yinlarini uslubiy jihatdan taklif qiladi. Xususan, bolalar uchun foydali teatral doirada darslar bo‘ladi, chunki teatr faoliyati turli yo‘nalishlarda maktabgacha tarbiyachilarni rivojlantiradi. Bolalar nafaqat topshiriqlarni bajarishni o‘rganishadi, teatr tomoshalarida ishtirok etishadi, tasavvurni rivojlanishadi, badiiy ko‘rish, asarlarning yaxlitligini idrok etish qobiliyatini, imvoza qobiliyatini rivojlantiradi. Xulosa qilib aytadigan bo‘lsak, bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun tashkilotda bolaning qiziqishlariga mos har xil devoriy ko‘rgazma va didaktikalar va sahna yaratishlari va teatr faoliyati uchun sharoit va tarbiyachi mahorati yaxshi bo‘lsa bolada ijodiy qobiliyat maktabgacha ta’lim yoshidan boshlab tashkilotda rivojlanadi.

FOYDALANILADIGAN ADABIYOTLAR

1. Bolangiz maktabga tayyorga tayyormi». T., Ma’rifat- madadkor. 2002. N.P. Sakulina «Bolalar bog‘chasida rasm, applikasiya va loy bilan M«Prosvesheniye»1993.
2. Ilk qadam davlat o‘quv dasturi
3. N.P. Kosterina. «Uchebnoye risovaniye» M. «Prosvesheniye» 1984
4. Qodirova F.R. va boshq. Maktabgacha pedagogika. O‘quv qo‘llanma. T: . «Ma’naviyat», 2013. – 159 b.